

EXPUNERE DE MOTIVE

pentru

Legea pentru organizarea și funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Mediu,

precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Protejarea mediului și schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai mari provocări ale societății în care trăim, atât la nivel național, cât și pe plan european și global. Suntem într-un moment în care cercetările și studiile științifice aprofundate, desfășurate inclusiv sub egida ONU, arată, dincolo de vreun dubiu, că lipsa de acțiune în acest domeniu aduce prejudicii grave calității vieții, poate genera efecte negative ireversibile de proporții – de la cele care privesc sănătatea umană până la declanșarea unor crize majore – calamități naturale, migrații ori chiar conflicte armate.

În România, problematica de mediu și a schimbărilor climatice a fost vreme îndelungată ignorată ori chiar negată și doar după aderarea la Uniunea Europeană (și după intrarea în dezbateră și conștiința publică a cazului de la Roșia Montană) a început să fie conștientizată și discutată în societate la o scară mai largă. Această situație are drept consecință, pe de o parte, o transpunere întârziată și parțială a directivelor europene în domeniu, pe de altă parte și o lipsă de experiență și de specializare a personalului și instituțiilor care au ca rol combaterea încălcării legislației privind protecția mediului.

Anchetele jurnalistice, implicarea societății civile, studii și rapoarte ale unor instituții oficiale ori independente, documentările și implicarea Comisiei Europene, din ultimii ani, prezintă o imagine teribilă pe mai multe paliere: distrugerii de mediu iremediabile, efecte negative socio-economice și o un fenomen infracțional de proporții, pornind de la acțiuni individuale până la ample rețele de criminalitate organizată. Surprinzător însă, numărul dosarelor penale ajunse în instanță e nesemnificativ (iar cel al condamnărilor insignifiant), fapt care nu face decât să-i încurajeze pe cei tentați să încalce legea.

Pentru a înțelege gravitatea și amploarea situației, prezentăm câteva exemple:

Tăierile ilegale de păduri

Conform datelor din ciclul doi al Inventarului Forestier Național (IFN)¹, anual dispare, fără acte, din pădurile României un volum de 20 de milioane de metri cubi de lemn. Adică mai

¹ În anul 2019 s-a conturat adevărata dimensiune a tăierilor ilegale din România. Astfel, conform măsurătorilor făcute de Inventarul Forestier Național, din 331 mil. m³ de lemn care se taie anual, 20 de mil. m³, deci mai mult de jumătate, se taie ilegal.

mult decât dublu comparativ cu volumul exploatat, măcar teoretic, legal. Vorbim de un volum de masă lemnoasă a cărui valoare este de sute de milioane de euro anual, iar conform unor estimări chiar de un miliard de euro. Vorbim de sute de milioane de euro nefiscalizați anual și care alimentează, într-o mare măsură, corupția și rețele de criminalitate organizată.

Situația a stârnit iritarea publică, ajungându-se la proteste civice în primăvara anului 2015 și în toamna anului 2019, a fost prezentată pe larg în presa internațională (ajungând să fie comparată cu dezastrul din pădurile Amazonului) și, în cele din urmă, pe agenda Comisiei Europene, care a transmis, la începutul lunii februarie 2020, o scrisoare premergătoare deschiderii procedurii de infringement².

Poluarea aerului

Anual, în România peste 20.000 de persoane își pierd viața din cauza poluării și multe altele se îmbolnăvesc și suferă din această cauză. Dincolo de suferința umană, care nu poate fi cuantificată financiar, e o situație care încarcă semnificativ și factura cheltuielilor publice de sănătate.

România a ajuns în infringement³ din cauza poluării din trei mari orașe, București, Brașov și Iași, dar situația este departe a fi mai bună în multe alte localități. Efectele reale nu sunt cunoscute dintr-un motiv simplu: până în urmă cu câțiva ani cetățenii nu au avut acces la o tehnologie relativ ieftină, care să le permită monitorizarea paralelă a calității aerului, pentru a demonstra că măsurătorilor oficiale ascund adevărul.

Nu există, la ora actuală, o sancționare drastică nici a firmelor responsabile de o parte a poluării, nici a instituțiilor publice cu atribuții în domeniu, care nu și-au îndeplinit obligațiile de autorizare, monitorizare și control.

Distrușgerea râurilor

<https://www.capital.ro/dezastru-in-romania-raportul-inventarului-forestier-national-arata-cifre-socante-cat-lemn-se-taie-in-romania.html>

² Recent, Comisia europeană a declanșat procedura de infringement și cu privire la tăierile ilegale de păduri seculare și din siturile Natura 2000, precum și pentru încălcarea regulamentului EUTR pentru trasabilitatea lemnului și prevenirea plasării pe piață a lemnului ilegal

<https://www.agentgreen.ro/breaking-infringement-pe-paduri/>

³ Informații despre cauza de infringement deschisă aici

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=208627&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1128742>

De asemenea, în capitala țării s-a înregistrat depășirea de 12 ori a valorilor normale a indicatorilor care determină calitatea aerului, o poluare record, iar cauzele vehiculate sunt arderile necontrolate din municipiu și județ, dar și posibile activități industriale. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/poluare-inexplicabila-in-bucuresti-in-noaptea-de-duminica-spre-luni-intalnire-de-urgenta-la-ministerul-mediului-1268799>

În 2015, Comisia Europeană a declanșat procedura de infringement împotriva României din cauza a 27 de microhidrocentrale⁴ amplasate în arii protejate și care au distrus ecosistemele de pe mai multe râuri de munte. Autoritățile au negat, timp de mai mulți ani, existența unor autorizări ilegale și distrugerile de mediu, și doar implicarea civică a făcut ca o parte a acestor râuri să fie salvate.

Anchetele și documentările jurnalistice și ale ONG-urilor de mediu au demonstrat că în spatele multor proiecte de hidro și micro-hidrocentrale autorizate abuziv se află o rețea de profitori ai sistemului certificatelor verzi. Avem râuri întregi cu ecosistemele distruse, numeroase cazuri de evaziune fiscală (în care nu s-a plătit nici măcar chiria albiilor prin care sunt trase țevile) de milioane de euro anual și aproape nimeni condamnat pentru asta. Iar una dintre explicații e și că nu avem angajați ai instituțiilor de cercetare penală, care să facă distincția dintre albia minoră și albia majoră a unui râu ori care să poată evalua respectarea unui debit de servitute.

Infraționalitatea în domeniul proiectelor cu impact asupra mediului

În mod real, nu există proiecte de la cele industriale și cele miniere, până la cele legate de lucrări de infrastructură ori utilități publice, oricât de mici ori de mari ar fi, care să nu aibă impact asupra mediului.

Legislația națională adoptată după aderarea la Uniunea Europeană a început să transpună directivele europene (chiar dacă în multe situații în mod incomplet), cu privire la procedurile de evaluare a impactului asupra mediului și la autorizare. Dacă unii beneficiari ai unor astfel de proiecte au ales să se conformeze, alții au încercat să le ocolească. Când în joc sunt proiecte de milioane de euro sau chiar de miliarde de euro (a se vedea cazurile Roșia Montană ori Certej) nu e greu de înțeles tentația de a încălca legea. Lucru care se întâmplă, însă, și în cazul unor proiecte mult mai mici, iar asta este posibil, din nou, pentru că nu există personal calificat care să cunoască atât procedurile de autorizare, cât și să recunoască studii de mediu false. A fost nevoie de aproape un deceniu și jumătate, pentru ca unul dintre experții "cunoscuți" în domeniu pentru studiile lui conforme cu dorințele și plățile făcute de beneficiari, Sergiu Mihuț, să ajungă să fie condamnat penal definitiv pentru faptele sale. Dar asta doar după ce, pe baza "studiilor" lui, zeci de proiecte au distrus mediul.

Managementul deșeurilor și al siturilor contaminate ori potențial contaminate

Trăim în țara în care o groapă de gunoi a fost construită în vârful unui munte, pe fonduri europene, în ciuda evidentei imposibilități de a deveni funcțională vreodată⁵. Asta în timp ce

⁴ În 2015, Comisia Europeană a declanșat procedura de infringement împotriva României din cauza a 27 de microhidrocentrale amplasate în arii protejate și care ar fi distrus ecosistemele de pe mai multe râuri de munte. Scrisoarea de punere în întârziere se găsește aici http://storage07.transcoder.rcs-rds.ro/storage/2018/06/22/929443_929443_Scrisoare-Comisie-Europeana-catre-Guvernul-RoMANIEI.pdf

⁵ În anul 2008, România a fost condamnată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru neîndeplinirea obligației legale de a închide și ecologiza 68 de depozite de deșeurii; textul deciziei în link

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206897&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=235315>

la depozitele de gunoi neconforme ori în diferite fabrici din România sunt arse tone de deșeuri importate ilegal⁶.

Firmele unor cunoscuți (și controversați) oameni de afaceri au achiziționat, de cele mai multe ori în mod dubios, terenurile și activele fostelor mari fabrici comuniste, multe dintre ele toxice din cauza activităților desfășurate acolo. Scopul lor ("afacerea") era de a obține fondurile europene destinate închiderii și ecologizării lor, lucru care nu s-a mai întâmplat, însă. România ar trebui să cheltuiască peste 8 miliarde de euro până în 2050 pentru a închide și ecologiza aceste bombe pentru mediu și sănătatea oamenilor, dar nu poate accesa fondurile necesare pentru că terenurile se află în mâinile acestor "investitori".

Cele prezentate mai sus reprezintă doar o parte din tabloul intereselor uriașe legate de mediu și exploatarea resurselor naturale și a cauzelor care duc la încălcarea legislației într-un domeniu esențial pentru viitorul societății și calității vieții în România.

Pentru a proteja interesele legitime ale cetățenilor acestei țări, pentru a respecta dreptul la mediu sănătos prevăzut în articolul 35 din Constituție și, nu în ultimul rând, pentru a ne alinia eforturilor comunității europene, în mod special, și a celei globale, în general, pentru reducerea efectelor schimbărilor climatice, avem nevoie de măsuri concrete ferme pentru combaterea infracționalității din domeniu.

Pentru multe din distrugerile de mediu încă nu avem o legislație care să prevadă sancțiuni penale, dar chiar și pentru cele care sunt deja prevăzute și reglementate, aplicarea lor este derizorie.

Conform unei statistici pe care am solicitat-o Ministerului Justiției cu privire la infracțiunile la regimul silvic din perioada 2014-2019⁷, am aflat următoarele informații⁸:

- în anul 2014 au intrat pe rolul instanțelor 539 de dosare
- în anul 2015 au intrat pe rol 544 de dosare
- în anul 2016 au intrat pe rol 635 de dosare
- în anul 2017 au intrat pe rol 629 de dosare
- în anul 2018 au intrat pe rol 458 de dosare
- în anul 2019 au intrat pe rol încă 371 de dosare.

⁶ România reprezintă o piață deschisă pentru incinerarea deșeurilor, care ajung pe teritoriul țării noastre și sunt arse drept combustibil în fabricile de ciment. O investigație Rise Project vorbește despre alimentarea fabricilor de ciment românești cu deșeuri din Italia sau Germania

<https://www.riseproject.ro/articol/video-secrete-de-ciment/>

Din cealaltă direcție a țării, prin Portul Constanța, mii de tone de deșeuri sunt introduse ilegal în țară pentru a fi incinerate

<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/in-plin-scandal-al-deseurilor-in-constanta-au-fost-descoperite-16-containere-cu-gunoaie-aduse-cu-vaporul-din-marea-britanie-1263600>

⁷ <https://senat.ro/PDFIntrebari/b%20in%20gotiu%202993%20a.pdf>

⁸ <https://senat.ro/PDFIntrebari/b%20r%2012%2011%20gotiu%202993%20a.pdf>

Într-o perioadă de 5 ani, pe rolul instanțelor au ajuns doar 3.014 dosare care priveau infracțiuni la regimul silvic, iar numărul de persoane juridice condamnate în cadrul acestor dosare este de o persoană (condamnată în 2019), ceea ce indică faptul că probabil au fost cercetate doar dosare care vizau furturile mici de lemne. Asta în condițiile în care statisticile indică 20 de milioane de metri cubi de lemn dispărut fără acte din păduri și valori ale prejudiciului de sute de milioane de euro anual!

Pe de altă parte, conform altei statistici solicitate de la Ministerul Justiției cu privire la infracțiunile de mediu din perioada 2014-2019, am obținut următoarele informații:

- în anul 2014 au intrat pe rolul instanțelor 0 dosare
- în anul 2015 au intrat pe rol 0 de dosare
- în anul 2016 au intrat pe rol 0 de dosare
- în anul 2017 au intrat pe rol 0 de dosare
- în anul 2018 au intrat pe rol 0 de dosare
- în anul 2019 au intrat pe rol încă 0 de dosare.

Cu alte cuvinte, organele de cercetare penală nu au cercetat nicio infracțiune de mediu în ultimii 5 ani. Cifrele sunt edificatoare.

Amploarea fenomenului infracțional de mediu și specificitatea lui impune soluția unei specializări a persoanelor cu atribuții de cercetare penală în domeniu și alocarea de resurse pentru constituirea unei instituții cu atribuții clare și specifice pentru combaterea criminalității de mediu. Suntem într-un moment în care e nevoie de măsuri hotărâte și contextul național și internațional nu ne mai permite termene de amânare.

Avem nevoie de persoane cu atribuții de cercetare penală care să parcurgă un proces de specializare în combaterea fenomenului infracțional respectiv și care să-și desfășoare munca în cadrul unei structuri cu independență financiară și autonomie structurală, să le fie alocate resurse corespunzătoare și să poată lucra cu procurori și ofițeri de poliție judiciară specializați, dar și cu specialiști în domeniile tehnice ale protecției mediului.

Din aceste motive, propunem înființarea unei Direcții de Investigare a Infracțiunilor de Mediu, o structură creată pe modelul DNA și DIICOT, care să preia competența de soluționare a tuturor infracțiunilor de mediu prevăzute în Codul Penal și în legislația specială din domeniu.

În numele inițiatorilor:

Stelian-Cristian Ion – Deputat USR

Silviu Dehelean – Deputat USR

George-Edward Dircă – Senator USR

Allen Coliban – Senator USR

Mihai Goțiu – Senator USR

Zainea Cornel – Deputat USR

Daniel-Nicolae Popescu - Deputat USR

CRISTIAN BILICA – Senator USR

Propunere legislativă - Lege pentru organizarea și
funcționarea Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Mediu, precum și pentru
modificarea și completarea unor acte normative..

Tabel semnături - Senat

Nr. crt.	Nume și prenume	Partid	Semnătură
1	COLIBAN ALLEN	USR	
2	ALEXANDRESCU Mel-Tub	USR	
3	DINIȚĂ SILVIA-MONICA	USR	
4	ARZU AZIL IONEL	USR	
5	FĂTUȘ NICU	USR	
6	MORUȘI GEORGE	USR	
7	CRISTIAN GHICA	USR	
8	PREȘA FLORINA-RALUCA	USR	
9	RADU MIHAIL	USR	
10	LUNGU ALEX	USR	
11	MITAI GORTU	USR	
12	SINU NEOLETA RAMONA	USR	
13	ILIESCU LUCIAN	PMP	
14	COVACIU SEVERICA	PMP	
15	IONASCU GABRIEL	PMP	
16	GORSTELI ANNA	PAL	
17	TOMA CATALIN	PAL	
18	CAZAN MIRCEA-VASILE	PAL	

19.	ION POPA	PNL
20.	DOMYLUȘ BULACU	PNL
21.	CADARIU DANIEL	PNL
22.	SIMIONCA IOAN	ALDE
23.	Hadârcă Ion	ALDE
24.	Viorel Badea	PNL
25.	Daniel FEMECHIV	PNL

Tabel semnături - Camera deputaților

Nr. crt.	Nume și prenume	Partid	Semnătură
1	CRISTINA IOAN	PNL	
2	TUDOR MAREȘ EUGEN	PNL	
3	Stângă George Catalin	PNL	
4	NITA SILIE	PSD	
5	GIGANCA EUGEN	PNL	
6	OPREA MARIO	PNL	
7	Tutuianu Adrian	Neafiliat	
8	CRISTIAN CHIRTES	PNL	
9	CHALACOTA IAHCU	PNL	
10	XTENER HARITAI	USR	
11	Nicușor Dan	afUSR	
12	Dana DIZGAN - GAYRAL	Independ.	
13			
14			
15			
16			

19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			

Tabel semnături - Camera deputaților

Nr. crt.	Nume și prenume	Partid	Semnătură
1	Dan BARNA	USR	
2	Moșteanu Călin - locuitor	USR	
3	DRULĂ CATALIN	USR	
4	RADU MIHAIL	USR	
5	SUPESCU DANIEL	USR	
6	SEIDER CRISTIAN - GABRIEL	USR	
7	ZĂINEA CORNEL	USR	
8	ARȘU ALEXANDRU	USR	
9	PRISNEL ADRIAN	USR	
10	BONLA TUȘOR VLADE	USR	
11	FĂLĂCĂȘIU NICOLAE	USR	
12	ROȘCĂȘIU ȘTEFAN	USR	
13	Cristina Ionescu	USR	
14	ROȘCĂȘIU ȘTEFAN	USR	
15	DURUȘ VLAD EMANUEL	USR	
16	VLAD SERGIU COSTIN	USR	